

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN
FÖR SKOLGÅNGSBITRÄDE
2004**

Grunder för fristående examen

**SPECIALYRKESEXAMEN
FÖR SKOLGÅNGSBITRÄDE
2004**

© Utbildningsstyrelsen 2005

Edita Prima Oy

Helsingfors 2005

ISBN 952-13-2380-9 (häft.)

ISBN 952-13-2381-7 (pdf)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNR **24/011/2004**
FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **27.8.2004**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.9.2004 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SKOLGÅNGSBITRÄDE

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för specialyrkesexamen för skolgångsbiträde . Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.9.2004 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS

Kirsi Lindroos

Undervisningsråd

SOILA NORDSTRÖM

Soila Nordström

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	7

Kapitel 2

Uppbyggnaden av specialyrkesexamen för skolgångsbiträde	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

Yrkesskicklighet som krävs i specialyrkesexamen för skolgångsbiträde och grunderna för bedömningen	9
---	---

A. Obligatoriska examensdelar

1 § Verksamhetsmiljöerna i skolgångsbiträdets arbete.....	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	9
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	14
2 § Funktionella och interaktiva färdigheter.....	14
a) Krav på yrkesskicklighet	14
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	14
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	19
3 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av allmänt stöd ...	20
a) Krav på yrkesskicklighet	20
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	20
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	24

B. Valfria examensdelar

4 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av stöd	24
a) Krav på yrkesskicklighet	24
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	24
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	29

5 §	Att handleda, stödja och assistera personer i behov av särskilt stöd	30
	a) Krav på yrkesskicklighet	30
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	30
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	39
6 §	Att delta i handledningen av morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever.....	40
	a) Krav på yrkesskicklighet	40
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	40
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	45
7 §	Företagsamhet	46
	a) Krav på yrkesskicklighet	46
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	46
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	47

BILAGA

Beskrivning av yrkesområdet och yrkesskickligheten.....	48
---	----

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på

yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskandet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SKOLGÅNGSBITRÄDE

1 § Examensdelarna

Kraven när det gäller yrkesskickligheten i specialyrkesexamen för skolgångsbiträde har fastställts så att examinanden bör inneha kompetens som i genomsnitt motsvarar grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen på andra stadiet eller kunskaper och färdigheter som motsvarar yrkesexamen för skolgångsbiträde eller någon annan motsvarande examen samt dessutom kompletterande och fördjupande studier samt minst fem års arbetserfarenhet inom branschen.

Specialyrkesexamen för skolgångsbiträde består av tre obligatoriska delar (1-3) och fyra valfria delar (4-7), av vilka två bör väljas. Examen är klar när de tre obligatoriska delarna och två valfria delar har avlagts med godkänt betyg.

Examen består av följande delar:

Obligatoriska delar:

1. Verksamhetsmiljöerna i skolgångsbitrådets arbete
2. Funktionella och interaktiva färdigheter
3. Att handleda, stödja och assistera personer i behov av allmänt stöd

Valfria delar:

4. Att handleda, stödja och assistera personer i behov av stöd
5. Att handleda, stödja och assistera personer i behov av särskilt stöd
6. Att delta i handledningen av morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever
7. Företagsamhet.

Obligatoriska delar:

1 § Verksamhetsmiljöerna i skolgångsbiträdets arbete
2 § Funktionella och interaktiva färdigheter
3 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av allmänt stöd

Valfria delar:

4 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av stöd	5 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av särskilt stöd
6 § Att delta i handledningen av morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever	7 § Företagsamhet

Figur 1. Delarna i specialyrkesexamen för skolgångsbiträde.

Kapitel 3

YRKESSKICKLIGHET SOM KRÄVS I SPECIALYRKESEXAMEN FÖR SKOLGÅNGSBITRÄDE OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

A. OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § Verksamhetsmiljöerna i skolgångsbiträdets arbete

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden identifierar värdena i sitt eget arbete och den människosyn som inverkar på arbetet.	<p>Att identifiera värden: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beskriva värdegrunden inom utbildnings-, social- och hälsovårdssektorn • identifierar värden som inverkar på den egna verksamheten. <p>Att identifiera olika människoupfattningar: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika människoupfattningar och är medveten om sin egen människoupfattning • förstår hur olika människoupfattningar inverkar på människans verksamhet.

<p>Examinanden känner till skolgångsbitrådets befattningsbeskrivning i olika verksamhetsmiljöer.</p>	<p>Att känna till skolgångsbitrådets arbetsbeskrivning i olika verksamhetsmiljöer: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till skolgångsbitrådets arbetsbeskrivning <ul style="list-style-type: none"> – i småbarnsfostran och förskoleundervisningen – i den grundläggande utbildningen – i yrkesutbildningen på andra stadiet och gymnasieutbildningen – i fritidsverksamhet – som en vuxens personliga assistent • har en uppfattning om sin egen arbetsbeskrivning, sina ansvarsområden och arbetsuppgifter i enlighet med arbetets många krav.
<p>Examinanden känner till det centrala innehållet i lagar, bestämmelser, rekommendationer och deklARATIONER som styr arbetet samt deras betydelse i det egna arbetet.</p>	<p>Kännedom om lagar och bestämmelser som styr skolgångsbitrådets arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till betydelsen av följande lagar och förordningar <i>till den del som de berör hans eller hennes arbete</i> <p>Allmänna lagar och förordningar</p> <ul style="list-style-type: none"> – Finlands grundlag (731/1999) – Kommunallagen (365/1995)/Lagen om hemkommun (201/1994) – Förvaltningslagen (434/2003) – Personuppgiftslagen (523/1999) – Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) – Barnskyddslagen (683/1983) och barnskyddsförordningen (1010/1983) – Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna (217 A (III) 1948) – FN:s deklARATION av barnets rättigheter 20.11.1959 – Lagen (493/1999) och förordningen (511/1999) om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande i tillämpliga delar <p>Lagar och förordningar om dagvård och utbildning:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lagen (36/1973) och förordningen (239/1973) om barndagvård – Lagen (628/1998) och förordningen (852/1998) om grundläggande utbildning

	<ul style="list-style-type: none"> – Lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning (1136/2003) – Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1137/2003) – Gymnasielagen (629/1998) och gymnasieförordningen (810/1998) – Lagen (630/1998) och förordningen (811/1998) om yrkesutbildning – Bestämmelserna om specialundervisning <p>Övriga lagar och förordningar i anslutning till verksamheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lagen (380/1987) och förordningen (759/1987) om service och stöd på grund av handikapp – Lagen (610/1991) och förordningen (1161/1991) om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten – Förordning om medicinsk rehabilitering (1015/1991) – Lagen (519/1977) och förordningen (988/1977) angående specialomsorger om utvecklingsstörda – Hälsoskyddslagen (763/1994) och förordningen (1280/1994) – Lagen om ändring av lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (1138/2003) <ul style="list-style-type: none"> • kan följa med ändringar i lagar, bestämmelser, rekommendationer och deklARATIONER som styr verksamheten.
<p>Examinanden känner till ansvar, krav och rättigheter i anslutning till hans/hennes yrke</p>	<p>Kännedom om arbetsavtalslagen: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till sina egna rättigheter, sitt ansvar och sina skyldigheter i arbetet • känner till arbetsgivarens skyldigheter och ansvar gällande hans eller hennes arbete • följer arbetsavtalslagen (55/2001), arbetarskyddslagen och övriga bestämmelser om arbetet • följer arbetsavtalet • beaktar innehållet i arbetarskyddslagen.

<p>Examinanden följer arbetarskydds-föreskrifterna inom branschen.</p>	<p>Att följa nödvändiga arbetarskyddsföreskrifter: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till arbetarskyddsföreskrifterna och -lagarna i anknytning till arbetet • handlar på ett sätt som arbets säkerheten kräver • förstår skillnaden mellan avsiktligt och oavsiktlig våld och kan vidta uppföljningsåtgärder i våldssituationer.
<p>Examinanden iakttar ergonomiskt rätta arbetsställningar i sitt arbete.</p>	<p>Ergonomi: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder ställningar och förflyttningsteknik som är rätta med tanke på klienten och sig själv • förstår betydelsen av att arbetsmiljön är ergonomisk • kan framföra förbättringsförslag.
<p>Examinanden följer principerna för intern företagsamhet</p>	<p>Att följa principerna för intern företagsamhet: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • värdesätter sitt eget arbete • handlar ekonomiskt • handlar enligt principerna för hållbar utveckling • tar ansvar för sina beslut • arbetar målinriktat • tar initiativ • söker och tar emot handledning.
<p>Examinanden fungerar ansvarsfullt som representant för sitt yrke och som handledare för andra som söker sig till branschen.</p>	<p>Ansvar som anställd: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbetar målinriktat och kan fungera flexibelt enligt situationens krav • motiverar sina beslut och tar ansvar för dem • kan utvärdera och utveckla sitt eget arbete • har ett uppmuntrande grepp i arbetet • instruerar anställda och studerande i nya situationer på ett ändamålsenligt sätt • utarbetar en introduktionsplan för nya anställda eller studerande.

<p>Examinanden har färdighet och förmåga att sköta om specialansvarsområden i skolgångsbitrådets arbete och kan koordinera arbetsuppgifter som klienternas behov kräver.</p>	<p>Beredskap att ta specialansvar i sitt arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan fungera som koordinator för skolgångsbitrådenas arbete i sin arbetsgemenskap och regionalt • kan fungera som ansvarig person för skolgångsbitrådenas arbete i sin arbetsgemenskap • kan inom ramen för sitt eget ansvarsområde planera, genomföra och bedöma de åtgärder som klienternas specialbehov kräver.
<p>Examinanden följer yrkesetiska principer.</p> <p>Examinanden använder moralisk omdömesförmåga i sina beslut.</p> <p>Examinanden kan identifiera sina egna känslor och ge uttryck för dem på ett sakligt sätt.</p>	<p>Att följa etiska principer: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de etiska principerna inom fostran samt social- och hälsovårdssektorn • känner till de etiska principerna inom undervisningssektorn • känner till de etiska rekommendationerna som den riksomfattande delegationen för hälsovården utgett • känner till de etiska principerna i skolgångsbitrådets arbete • kan motivera sin egen verksamhet och sina yrkesetiska principer. <p>Att visa moralisk omdömesförmåga: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera följderna av sina beslut ur olika synvinklar (t.ex. för klienten, föräldrarna, arbetsgemenskapen, sig själv). <p>Att hantera känslor: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan analysera sina egna känslor, hantera sina känslotillstånd och behärska sina känslor i interaktiva situationer.
<p>Examinanden kan utvärdera sitt eget arbete, sina arbetssätt samt bedöma behovet att utveckla dem.</p>	<p>Att utvärdera och utveckla sitt eget arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera kvaliteten i sitt eget arbete • bedömer realistiskt sina egna starka sidor och utmaningarna i yrkesmässig utveckling • kan bedöma situationer och handla flexibelt i föränderliga situationer • följer med och utnyttjar den utveckling som sker inom branschen.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskicklighet

Denna examensdel kan ersättas av godkänd yrkesexamen för skolgångsbiträde (Utbildningsstyrelsen föreskrift 28/011/2003).

Yrkesskickligheten i examensdelen påvisas och bedöms i en sådan arbets- och verksamhetsmiljö som skolgångsbiträden fungerar i. Vid behov kompletteras yrkesprovet på sätt som anges i planen för anordnande av yrkesprov som examenskommissionen godkänt.

Bedömningen sker i samarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En central del i bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna dokumenteras och examinanden får feedback för sina prestationer omedelbart efter bedömningen.

2 § Funktionella och interaktiva färdigheter

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden kan använda olika metoder och tekniker att arbeta med händerna</p> <p>Examinanden kan handleda och instruera klienten i olika slags sysslor som kräver färdighet i att arbeta med händerna.</p>	<p>Att använda olika metoder och tekniker vid arbete med händerna: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• har bekantat sig med olika tekniker och metoder, såsom hobbyarbeten, textilarbeten, tekniskt arbete, huslig ekonomi, bildkonst, massage, osv.• kan använda dessa tekniker och metoder när han arbetar med en klient. <p>Att handleda sysslor som kräver färdighet i att arbeta med händerna Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none">• kan utnyttja träning av dagliga funktioner i syfte att utveckla färdigheten att arbeta med händerna• kan planmässigt och målinriktat utveckla koordinering av ögat och handen samt övriga finmotoriska färdigheter hos klienten• hjälper klienten att identifiera sina starka sidor och utveckla dessa• stimulerar och tränar också sådana färdigheter som behöver utvecklas• beaktar i sin verksamhet klientens kulturella bakgrund och ålderns inverkan• kan utnyttja andras sakkunskap i syfte att utveckla sina handledningsfärdigheter så att de blir mångsidigare.

<p>Examinanden förstår betydelsen av metoder och tekniker för att uttrycka sig som stöd för växande och lärande samt kan använda dessa under handledning av sakkunniga.</p>	<p>Kännedom om metoder och tekniker för att uttrycka sig: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika metoder och tekniker för att uttrycka sig • kan använda sina kunskaper vid stöd av klientens växande och lärande • känner till de möjligheter som olika uttrycksmässiga verksamheter ger som stöd för växande och lärande i olika kulturer såsom musik, bildkonst, motion, kreativt skrivande, drama, sociodrama, lek och rollspel • kan utnyttja klientens kunnande och resurser i användningen av uttrycksmässiga metoder och tekniker • ger uppbyggande feedback och uppmuntar sin klient eller klienter att använda metoder mångsidigt • söker aktivt handledning av sakkunniga.
<p>Examinanden ser till att klienterna blir så mångsidigt stimulerade till motion som möjligt och erbjuder möjlighet att själv välja sin motionsform.</p>	<p>Motionsverksamhet: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av mångsidig motion för växande, utveckling och lärande • tar reda på sina klienters starka sidor och intressen och försöker planera verksamheten utgående från dem med beaktande av läroplanens krav • kartlägger den egna regionens motionsutbud och introducerar motionsformer för eleverna på ett mångsidigt sätt.
<p>Examinanden kan utnyttja sina starka sidor och intressen vid handledning av klienter.</p>	<p>Att utnyttja sina egna starka sidor och intressen i sitt arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder modigt sitt eget kunnande och visar det planeringen av verksamheten • förstår exemplet och motivationens betydelse vid handledning av klienter • utvecklar sig själv och är öppen för nya inlärningsupplevelser.

<p>Examinanden kan uttrycka sig förståeligt och tydligt.</p>	<p>Att uttrycka sig själv: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kommunicera förståeligt och tydligt • kan använda medel för verbal och non-verbal kommunikation: kommunikationsmetoder som stödjer och ersätter tal, kroppsspråk osv. • kan kommunicera med beaktande av mottagarens färdigheter och utvecklingsnivå • kan uttrycka sig klart i ett mångprofessionellt nätverk.
<p>Examinanden behärskar fungerande interaktion och kommunikation med klienter.</p> <p>Examinanden kan kommunicera med klienter från olika kulturer.</p> <p>Examinanden kan skapa en fungerande kommunikativ miljö för klienten i samarbete med sakkunniga inom fostran och undervisning.</p>	<p>Interaktion med klienter: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar barnets, den ungas eller den vuxnas utvecklings- och förståelsenivå vid interaktion • använder uttryck och begrepp som är lämpliga för klienternas utvecklingsnivå • fungerar empatiskt i kommunikativa situationer. <p>Att stödja klientens kommunikation och uttrycksförmåga: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • stöder med sin verksamhet utvecklingen av klientens kommunikations- och uttrycksförmåga <p>Att kommunicera i mångkulturella situationer: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till och förstår olika kulturers kommunikationssätt samt beaktar kulturella skillnader i sin verksamhet. <p>Att skapa en kommunikativ miljö: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • håller den kommunikativa miljön uppdaterad genom att beakta hur klientens färdigheter utvecklas eller stagneras • kan effektivisera kommunikationen genom att vara aktiv och beakta klientens försök att kommunicera • kan förenkla kommunikationen enligt klientens behov • söker handledning av sakkunniga.

<p>Examinanden förstår sitt eget arbete som en del av en större helhet.</p> <p>Examinanden kan samarbeta yrkesmässigt med sina arbetspar.</p>	<p>Att förstå det egna arbetets roll och betydelse: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • uppfattar sitt eget arbete som en del av en större helhet vid stöd av klientens växande och lärande • kan samarbeta i föränderliga situationer med olika slags människor som fungerar på olika sätt <p>Att arbeta i par: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till principerna för att arbeta i par • förstår betydelsen av gemensam planering och arbetsfördelning vid stöd av klientens växande och inläring • samarbetar med sitt par så att förnuftig arbetsplanering och fungerande arbetsfördelning är möjlig • kan vid behov vara flexibel med arbetsfördelningen och anpassa sig till föränderliga situationer • värdesätter yrkesskickligheten hos sitt arbetspar och handlar enligt överenskommen arbetsfördelning.
<p>Examinanden kan fungera i yrkesmässig interaktion i sin arbetsgemenskap och sina samarbetsnätverk.</p> <p>Examinanden känner till de centrala frågorna inom elevvården.</p>	<p>Yrkesmässig interaktion i arbetsgemenskap och samarbetsnätverk: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • fungerar i interaktion med olika yrkesgrupper i sin arbetsgemenskap • förstår betydelsen av samarbete i uppnåendet av målen för klienternas växande och lärande • fungerar som aktiv medlem av klienternas samarbetsnätverk och förstår det egna ansvarsområdets betydelse för helheten. <p>Kännedom om elevvård: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har en uppfattning om den centrala lagstiftningen och de centrala föreskrifterna om elevvård • förstår sin egen roll i relation till elevvårdspersonalen • samarbetar med andra arbetstagare inom elevvården

<p>Examinanden kan fungera i yrkesmässig interaktion med klienternas vårdnadshavare och uppväxtmiljö.</p>	<p>Yrkesmässig interaktion med klienternas vårdnadshavare och uppväxtmiljö Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till principerna för ekokulturellt synsätt samt olika familjekulturer och barns uppväxtmiljöer • kan beakta situationen i uppväxtmiljön så att samarbetet lyckas • ser för sin egen del till att samarbetet fungerar med familjerna och uppväxtmiljön.
<p>Examinanden förstår betydelsen av handledning av arbetskamrater inom den egna yrkeskåren i skolgångsbitrådets arbete.</p> <p>Examinanden kan söka handledning och/eller konsultationshjälp för att lösa problemsituationer i sitt eget arbete.</p> <p>Examinanden förstår arbetshandledningens betydelse i skolgångsbitrådets arbete.</p> <p>Examinanden har färdighet och förmåga att sköta om skolgångsbitrådets specialansvarsområden i sin arbetsgemenskap.</p>	<p>Handledning bland arbetskamrater inom den egna yrkeskåren: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan söka handledning av andra skolgångsbiträden för att orka i sitt arbete och för att utveckla sitt eget arbete • kan fungera som handledare av arbetskamrater inom sin egen yrkeskår. <p>Handledning och konsultation: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utnyttja de möjligheter till handledning och/eller konsultation som omgivningen erbjuder • tar vid behov initiativ för att lösa problemsituationer. <p>Kännedom om arbetshandledning: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår vilka möjligheter och vilken betydelse arbetshandledningen har för att orka i arbetet <p>Beredskap att ta specialansvar i arbetet: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan fungera som koordinator och ansvarsperson för skolgångsbiträdenas arbete i sin arbetsgemenskap.
<p>Examinanden följer yrkesetiska principer.</p>	<p>Att följa yrkesetiska principer Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de etiska principer som styr skolgångsbiträdenas arbete och kan motivera de yrkesetiska besluten i sin verksamhet.

<p>Examinanden använder moralisk omdömesförmåga i sina beslut.</p> <p>Examinanden kan identifiera sina egna känslor, ge uttryck för dem på ett sakligt sätt och utveckla sin emotionella kompetens.</p>	<p>Moralisk omdömesförmåga: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera följderna av sina beslut ur olika synvinklar (t.ex. för sig själv, för klienten, föräldrarna, arbetsgemenskapen). <p>Att hantera känslor: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan analysera sina egna känslor samt hantera sina känslotillstånd och fungerar yrkesmässigt i interaktiva situationer • identifierar sina egna gränser och resurser.
<p>Examinanden kan utveckla sin yrkesskicklighet och verksamheten i sin arbetsgemenskap.</p>	<p>Att fokusera på utveckling i arbetet: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av utveckling i arbetet • fungerar på ett sätt som utvecklar klientens förutsättningar för växande och lärande • värdesätter och utvecklar sitt eget arbete och sin egen yrkesskicklighet • framlägger utvecklingsmål på sin arbetsplats.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten i examensdelen påvisas och bedöms i en sådan arbets- och verksamhetsmiljö som skolgångsbiträden fungerar i. Vid behov kompletteras yrkesprovet på de sätt som anges i planen för anordnande av yrkesprov som examenskommissionen godkänt.

Bedömningen sker i samarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En central del i bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna dokumenteras och examinanden får feedback för sina prestationer omedelbart efter bedömningen.

3 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av allmänt stöd

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden kan handleda klienter i behov av allmänt stöd vid inläring.</p> <p>Examinanden kan följa med, bedöma och stödja olika delområden i klientens utveckling i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Att handleda klienter i behov av allmänt stöd vid inläring Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vad som avses med klient i behov av allmänt stöd • känner till orsakerna som leder till behov av allmänt stöd • har en uppfattning om sin egen arbetsbeskrivning som handledare vid inläring för en sådan klientgrupp. <p>Att iaktta utvecklingen och bedöma utvecklingsnivån hos klienten: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sin egen iakttagelseförmåga • kan bedöma sina iakttagelser och jämföra dem med prestationer som motsvarar klientens åldersnivå • kan i samarbete med andra planera sin verksamhet genom att utnyttja sina iakttagelser • kan ställa optimala mål för sitt eget arbete enligt klientens eller klienternas individuella behov.
<p>Examinanden känner till metoder för bedömning av skolmognad.</p> <p>Examinanden förstår inlärningsförutsättningarnas betydelse för att inläring skall vara möjlig.</p>	<p>Kännedom om metoder för bedömning av skolmognad: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till metoder för bedömning av skolmognad • kan iaktta klientens skolmognadsnivå på olika delområden • arbetar i syfte att utveckla klientens optimala skolmognad i samarbete med sakkunniga. <p>Kännedom om inlärningsförutsättningar: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till delområdena, faserna och de optimala tidpunkterna för utvecklingen av inlärningsförutsättningarna • känner till inlärningsförutsättningarnas betydelse för klientens utveckling och lärande

<p>Examinanden känner till de vanligaste hindren för inlärningsförutsättningarnas utveckling.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • förstår sin egen roll som utvecklare av inlärningsförutsättningarna hos klient i behov av allmänt stöd • kan skapa situationer där klienten upplever att han lyckas och använder extra träning enligt behov. <p>Kännedom om vad som hindrar inlärningsförutsättningarnas utveckling: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste riskfaktorerna som varslar om inlärningssvårigheter • förstår miljöfaktorernas inverkan på inlärningsförutsättningarnas utveckling • arbetar för att minimera hindren för utveckling i samarbete med sakkunniga • skaffar aktivt information om metoder för utveckling av inlärningsförutsättningar och kan använda åtminstone en av dem.
<p>Examinanden känner till olika former av inlärningssvårigheter.</p> <p>Examinanden förstår betydelsen av tidigt ingripande i inlärningssvårigheter.</p> <p>Examinanden kan utveckla sina färdigheter att handleda klienter i behov av allmänt stöd vid inläring.</p>	<p>Kännedom om inlärningssvårigheter: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till faktorer som orsakar olika former av inlärningssvårigheter • förstår bakomliggande sociala och psykiska orsaker hos klienter med inlärningssvårigheter. <p>Att förstå betydelsen av tidigt ingripande: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifierar inlärningssvårigheter i ett tidigt skede i en grupp i behov av allmänt stöd i samarbete med sakkunniga • förstår betydelsen av tidigt ingripande som en faktor som förebygger utslagning och arbetar förebyggande. <p>Att utveckla didaktiska färdigheter: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika orienteringar inom inläring och kan använda dem i olika verksamhetsmiljöer: i småbarnsfostran och förskoleundervisning, i allmän undervisning och i utbildning på andra stadiet • kan använda olika stödmetoder och material för inläring • söker aktuell information för att utveckla sina didaktiska färdigheter samt kan

<p>Examinanden kan handla enligt situationen.</p> <p>Examinanden förstår möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion.</p>	<p>konkretisera sina egna kunskaper och färdigheter vid handledning av klienter</p> <ul style="list-style-type: none"> • samarbetar aktivt med medlemmarna i arbetsgemenskapen i syfte att utveckla inlärningsmiljön. <p>Att handla enligt situationen: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beakta gruppens behov och kan använda sina färdigheter i grupp- och individuell handledning i olika aktiviteter • kan ändra uppgjorda planer enligt föränderliga situationer. <p>Integrering och inklusion: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion i verksamhetsmiljöerna i småbarnsfostran och förskoleundervisning, i allmän undervisning och i utbildning på andra stadiet
<p>Examinanden kan arbeta i syfte att skapa en trygg verksamhetsmiljö i samarbete med andra.</p>	<p>Att skapa en trygg verksamhetsmiljö: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vad som inverkar på hur trygg en verksamhet är • kan se till att verksamhetsmiljön är trygg både inom- och utomhus • kan informera vidare om säkerhetsrisker som man observerat • kan sköta om hjälpmedel och material • ser till att situationen vid måltiderna är trivsam och lugn • känner till säkerhetsföreskrifterna om hantering av födoämnen (har kunskaper som motsvarar kraven för hygienpass) • har färdigheter som motsvarar FRK:s förstahjälpkurs 2 • kan handla rätt i sjukdoms- och förstahjälpssituationer och kan informera vidare om situationen • kan bedöma sin förmåga att skapa en trygg verksamhetsmiljö

<p>Examinanden känner till fritidsmöjligheter och klubbverksamhet</p>	<p>Kännedom om hobby- och klubbverksamhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till klubb- och fritidsverksamhet inom sin egen kommun • kan ge klienter och deras vårdnadshavare information om sådan verksamhet.
<p>Examinanden kan arbeta som gruppassistenta.</p>	<p>Att arbeta som gruppassistenta:</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till basfakta om gruppdynamik • har basfärdigheter i att assistera en grupp • kan arbeta som gruppassistenta i skolgångsbitrådets verksamhetsmiljöer • deltar för sin egen del i arbetets planering, genomförande och utvecklande tillsammans med andra aktörer i arbetsgemenskapen • arbetar i syfte att stödja gruppens lärande.
<p>Examinanden följer yrkesetiska principer.</p> <p>Examinanden använder moralisk omdömesförmåga i sina beslut.</p> <p>Examinanden kan identifiera sina egna känslor, ge uttryck för dem på ett sakligt sätt och utveckla sin emotionella kompetens.</p>	<p>Att följa etiska principer:</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de etiska principerna som styr skolgångsbitrådets arbete och kan motivera sin egen verksamhet och yrkesetiska beslut. <p>Moralisk omdömesförmåga:</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera följderna av sina beslut ur olika synvinklar (t.ex. för sig själv, klienten, vårdnadshavarna, arbetsgemenskapen). <p>Att hantera känslor:</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan analysera sina egna känslor och hantera sina känslotillstånd samt behärskar sina känslor i interaktiva situationer • identifierar sina egna gränser och resurser.
<p>Examinanden kan ta ansvar för specialansvarsområden i skolgångsbitrådets yrke.</p>	<p>Att ta specialansvar:</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan planera, genomföra och bedöma sina egna specialansvarsområden • kan koordinera de specialuppdrag som hon/han getts ansvar för • kan fungera som introduktionsutbildare och stödperson för sina arbetskamrater i sin egen yrkeskår.

<p>Examinanden kan utvärdera sitt eget arbete och sina arbetsätt samt behovet att utveckla dem.</p>	<p>Att utvärdera och utveckla sitt eget arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera kvaliteten i sitt eget arbete • bedömer realistiskt sina egna starka sidor och utmaningarna i yrkesmässig utveckling • kan bedöma situationer och handla flexibelt i föränderliga situationer • skaffar sig behövlig ny information, t.ex. då klient eller klienter byts • följer med och utnyttjar den utveckling som sker inom branschen.
---	--

c) Olika sätt att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten i examensdelen påvisas och bedöms i en sådan arbets- och verksamhetsmiljö som skolgångsbiträden fungerar i. Vid behov kompletteras yrkesprovet på de sätt som anges i planen för anordnande av yrkesprov som examenskommissionen godkänt.

Bedömningen sker i samarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En central del av bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna dokumenteras och examinanden får feedback för sina prestationer efter bedömningen.

B. VALFRIA EXAMENSDELAR

4 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av stöd

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden kan handleda klienter i behov av stöd vid inläring.</p>	<p>Att handleda klienter i behov av stöd vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vad som avses med klient i behov av stöd • känner till orsaker som leder till behov av stöd • har en uppfattning om sin egen arbetsbeskrivning som skolgångsbiträde för en sådan klient.

<p>Examinanden förstår betydelsen av inlärningsförutsättningar för att inläring skall vara möjlig.</p>	<p>Kännedom om inlärningsförutsättningar: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till inlärningsförutsättningarnas utvecklingsfaser och optimala tidpunkter • känner till inlärningsförutsättningarnas betydelse för klientens utveckling och inläring • förstår sin egen roll som utvecklare av inlärningsförutsättningarna hos klient i behov av stöd • skapar situationer där klienten upplever att han lyckas och använder extra träning enligt behov.
<p>Examinanden känner till de vanligaste hindren för inlärningsförutsättningarnas utveckling.</p> <p>Examinanden känner till de vanligaste formerna av inläringssvårigheter och särdrag som är förknippade med dem samt kan handleda och stödja en klienten i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Kännedom om hur hinder för inlärningsförutsättningarna utvecklas: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste hindren och riskfaktorerna för inlärningsförutsättningarnas utveckling • förstår miljöfaktorernas inverkan på inlärningsförutsättningarnas utveckling • kan samarbeta med sakkunniga för att minimera hindren för utveckling • skaffar aktivt information om metoder för utveckling av inlärningsförutsättningarna. <p>Kännedom om inläringssvårigheter: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste formerna av inläringssvårigheter och särdrag som är förknippade med dem • förstår bakomliggande sociala och psykiska orsaker hos klienter med inläringssvårigheter och förstår betydelsen av tidigt ingripande som en faktor som förebygger utslagning • kan aktivt söka handledning av sakkunniga och handlar enligt givna anvisningar • samarbetar med vårdnadshavarna till klientens fördel. <p>Att förstå följden av brister i sensorisk integrering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår vilken inverkan olika former av gestaltsstörningar har på klientens utveckling och inläring

<p>Examinanden kan handleda klienter i behov av stöd vid inläring.</p> <p>Examinanden känner till möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kan iaktta olika former av gestaltningsstörningar • känner till olika slags träningsmetoder för sensorisk integrering och kan använda åtminstone en av dem. <p>Didaktisk verksamhet: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika orienteringar inom inläring och kan använda dem i enligt behov • kan använda sina färdigheter i grupp- och individuell handledning i olika aktiviteter • kan konkretisera sina egna kunskaper och färdigheter vid handledning av barn • kan beakta gruppens behov och situationen i gruppen och ändra verksamheten enligt situationen. <p>Integrering och inklusion: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion inom småbarnsfostran och förskoleundervisning, i allmän undervisning och i utbildning på andra stadiet.
<p>Examinanden kan arbeta som personlig assistent och/eller gruppassistenter för klienter i behov av stöd.</p>	<p>Att arbeta som personlig assistent: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till kraven som ställs på arbetet som personlig assistent och kan fungera i yrkesmässig interaktion med klienter i behov av stöd • arbetar i syfte att stödja klientens integrering i gruppen samt utvecklingen av hans/hennes självständighet och egen aktivitet • håller aktivt kontakt med övrig undervisningspersonal och barnets vårdnadshavare. <p>Att arbeta som gruppassistenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till basfakta om gruppdynamik • har basfärdigheter i att assistera en grupp • främjar med sin egen verksamhet integrering i gruppen • håller aktivt kontakt med övrig undervisningspersonal och barnets vårdnadshavare. • kan fungera som medlem i en arbetsgrupp enligt gemensamt definierade mål.

<p>Examinanden känner till särdrag som är förknippade med uppmärksamhetsstörningar och kan handleda och stödja en klient med uppmärksamhetsstörningar i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Kännedom om uppmärksamhetsstörningar: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till syndrom som är förknippade med uppmärksamhetsstörningar som orsakar ouppmärksamhet och hyperaktivitet. <p>Att delta vid rehabilitering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av rehabilitering vid stödjandet av klienten • kan enligt sakkunnigas anvisningar använda rehabiliteringsmetoder som främjar inläring. <p>Att handleda vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoder för handledning vid inläring som motsvarar klientens behov • kan enligt sakkunnigas anvisningar använda metoder för handledning vid inläring. <p>Yrkesövergripande samarbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av samarbete med sakkunniga vid handledningen av klienten vid inläring • kan aktivt söka handledning av sakkunniga, gör iakttagelser om framstegen i inläring och informerar vidare om dem. • förstår betydelsen av samarbete med vårdnadshavarna vid stöd av klientens lärande.
<p>Examinanden känner till särdrag som är förknippade med störningar i språkutvecklingen och kan handleda och stödja en klient med störningar i språkutvecklingen i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Kännedom om störningar i språkutvecklingen: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till särdrag som är förknippade med störningar i språkutvecklingen. <p>Att delta i rehabilitering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av rehabilitering vid stödjandet av klienten • kan använda rehabiliteringsmetoder som främjar inläring enligt sakkunnigas anvisningar.

	<p>Att handleda vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoder för handledning vid inläring som motsvarar klientens behov • kan använda metoder för handledning vid inläring enligt sakkunnigas anvisningar i syfte att minimera de problem som störningen orsakar. <p>Yrkesövergripande samarbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av samarbete med sakkunniga i handledningen av klient vid inläring • kan aktivt söka handledning av sakkunniga, gör iakttagelser om framstegen i inläring och informerar vidare om dem. • förstår betydelsen av samarbetet med vårdnadshavarna vid stödjandet av klientens inläring.
<p>Examinanden känner till särdrag som är förknippade med beteendestörningar och kan handleda och stödja en klient med beteendestörningar i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Kännedom om beteendestörningar: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika uttrycksformer för beteendestörningar, t.ex. faktorer som orsakar missanpassning. <p>Att delta i rehabilitering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av rehabilitering vid stöd av klient • kan använda rehabiliteringsmetoder som främjar inläring enligt sakkunnigas anvisningar. <p>Att handleda vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoder för handledning vid inläring som motsvarar klientens behov • kan använda metoder för att handleda vid inläring enligt sakkunnigas anvisningar. <p>Yrkesövergripande samarbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av samarbete med sakkunniga i handledningen av klient vid inläring

	<ul style="list-style-type: none"> • kan aktivt söka handledning av sakkunniga, gör iakttagelser om framstegen i inläring och informerar vidare om dem. • förstår betydelsen av samarbete med vårdnadshavarna vid stödandet av klientens inläring.
<p>Examinanden följer yrkesetiska principer.</p> <p>Examinanden använder moralisk omdömesförmåga i sina beslut.</p> <p>Examinanden kan identifiera sina egna känslor, ge uttryck för dem på ett sakligt sätt och utveckla sin emotionella kompetens.</p>	<p>Att följa etiska principer: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de etiska principerna som styr skolgångsbitrådets arbete och kan motivera de yrkesetiska besluten i sin verksamhet. <p>Moralisk omdömesförmåga: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera följderna av sina beslut ur olika synvinklar (t.ex. för klienten, vårdnadshavarna, arbetsgemenskapen, sig själv). <p>Att hantera känslor: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan analysera sina egna känslor och hantera sina känslotillstånd samt behärskar sina känslor i interaktiva situationer • identifierar sina egna gränser och resurser samt utvecklar sin självkänedom
<p>Examinanden kan utvärdera sitt eget arbete och sina arbetssätt samt behovet att utveckla dem.</p>	<p>Att utvärdera och utveckla sitt eget arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera kvaliteten i sitt eget arbete • bedömer realistiskt sina egna starka sidor och utmaningarna i yrkesmässig utveckling • kan bedöma situationer och handla flexibelt i föränderliga situationer • skaffar sig behövlig ny information, t.ex. då klient eller klienter byts • följer med och utnyttjar utvecklingen som sker inom branschen.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten i examensdelen påvisas och bedöms i en sådan arbets- och verksamhetsmiljö där skolgångsbiträden arbetar med klienter i behov av stöd. Vid behov kompletteras yrkesprovet på de sätt som anges i planen för anordnande av yrkesprov som examenskommissionen godkännt.

Bedömningen sker i samarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En central del av bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna dokumenteras och examinanden får feedback för sina prestationer efter bedömningen.

5 § Att handleda, stödja och assistera personer i behov av särskilt stöd

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden kan handleda klienter i behov av särskilt stöd vid inläring.</p>	<p>Att handleda klienter i behov av särskilt stöd vid inläring Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vad som avses med klient i behov av särskilt stöd • känner till orsaker som leder till behov av särskilt stöd • har en uppfattning om sin egen arbetsbeskrivning vid handledning av en sådan klientgrupp vid inläring.
<p>Examinanden känner till och förstår betydelsen av inlärningsberedskap vid inläring.</p>	<p>Kännedom om inlärningsberedskap: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till inlärningsförutsättningarnas utvecklingsfaser och optimala tidpunkter • känner till inlärningsförutsättningarnas delområden. • känner till inlärningsförutsättningarnas betydelse för klientens utveckling och inläring • förstår sin egen roll som utvecklare av inlärningsförutsättningarna hos klienten • kan skapa situationer där klienten upplever att han lyckas och använder extra träning enligt behov.
<p>Examinanden känner till de vanligaste formerna av inläringssvårigheter hos klienter i behov av särskilt stöd.</p>	<p>Kännedom om inläringssvårigheter: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till faktorer som orsakar olika formerna av inläringssvårigheter hos klienter i behov av särskilt stöd • identifierar inläringssvårigheter hos en klientgrupp i behov av särskilt stöd i samarbete med sakkunniga • förstår betydelsen av tidigt ingripande som en faktor som förebygger utslagning och arbetar förebyggande. <p>Sensorisk integrering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan iaktta olika former av gestaltningsstörningar • förstår vilken inverkan olika former av gestaltningsstörningar har på klientens utveckling och inläring

	<ul style="list-style-type: none"> • känner till olika träningsmetoder för sensorisk integrering och kan använda åtminstone en av dem.
<p>Examinanden kan utveckla sina egna färdigheter att handleda klienter i behov av särskilt stöd vid inläring.</p> <p>Examinanden kan handla enligt situationen.</p> <p>Examinanden förstår möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion.</p>	<p>Didaktisk verksamhet: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda sina färdigheter i grupp- och individuell handledning i olika aktiviteter • kan konkretisera sina egna kunskaper och färdigheter vid handledning av klienter • känner olika orienteringar inom inläring och kan använda dem vid behov. <p>Att handla enligt situationen: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beakta gruppens behov och situationen i gruppen • kan ändra uppgjorda planer enligt föränderliga situationer. <p>Integrering och inklusion: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion inom småbarnsfostran och förskoleundervisning, i allmän undervisning och i utbildning på andra stadiet.
<p>Examinanden kan arbeta som personlig assistent och/eller gruppassistenter för klienter i behov av särskilt stöd.</p>	<p>Att arbeta som personlig assistent: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till särdragen i arbetet som personlig assistent • kan fungera i yrkesmässig interaktion med sin klient som är i behov av särskilt stöd • arbetar i syfte att stödja klientens integrering i gruppen samt utvecklingen av hans/hennes självständighet och egen aktivitet • håller aktivt kontakt med övrig undervisningspersonal och barnets vårdnadshavare. <p>Att arbeta som gruppassistenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till basfakta om gruppdynamik • har basfärdigheter i att assistera en grupp • stöder med sin verksamhet klienternas integrering i gruppen • håller aktivt kontakt med övrig undervisningspersonal och barnets vårdnadshavare. • kan fungera som medlem i en arbetsgrupp på ett uppbyggande sätt.

<p>Examinanden kan assistera klienten i basvårds- och specialvårdssituationer i enlighet med sakkunnigas och familjens anvisningar.</p> <p>Examinanden kan i de dagliga funktionerna uppmuntra klientens initiativförmåga.</p> <p>Examinanden känner till de vanligaste långvariga sjukdomarnas inverkan på klientens växande och utveckling samt kan handla på ett sätt som stöder klientens funktionsförmåga.</p>	<p>Att stödja enskilda klienter: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till ansvarsområdena för vårdfunktionerna och handlar i enlighet med sitt eget ansvarsområde • kan utföra de vårdåtgärder som klienter behöver • kan enligt givna anvisningar utföra de vårdåtgärder som klientens sjukdom kräver och skaffar aktivt information och färdigheter av sakkunniga i enlighet med klientens behov • beaktar integritetsskyddet och iakttar aseptiska arbetsätt då hon/han assisterar en klient • stödjer utvecklingen av klientens positiva självuppfattning och självkänsla. <p>Dagliga funktioner: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utföra de uppgifter som hör till klienternas dagliga funktioner • arbetar i syfte att stärka klientens självständighet och initiativförmåga. <p>Att stödja funktionsförmågan: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de vanligaste långvariga sjukdomarnas inverkan på klientens växande och utveckling • stöder funktionsförmågan hos klienter som behöver vård och handleder henne/honom i att vara så självständig som möjligt.
<p>Examinanden kan sköta om de hjälpmedel och apparater som klienten behöver samt se till att klientens verksamhetsmiljö är lämplig samt vid behov handleda andra i användningen av hjälpmedlen och apparaterna.</p>	<p>Att sköta om hjälpmedel, apparater och verksamhetsmiljö: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • skaffar sig kunskap om klientens personliga hjälpmedel och använder dem ändamålsenligt och tryggt • sköter om att hjälpmedlen är i funktionsdugligt skick och att de underhålls genom att konsultera sakkunniga • kan vid behov handleda sina medarbetare i användningen av hjälpmedel • sköter för sin del om att verksamhetslokaliteterna är rena, ändamålsenliga och trygga.

Examinanden känner till särdrag är förknippade med utvecklingsstörning och kan handleda och stödja en utvecklingsstörd klient i samarbete med sakkunniga.

Att arbeta med en utvecklingsstörd klient:

Examinanden

- förstår hur utvecklingsstörning inverkar på klientens helhetsutveckling och lärande
- känner till andra hinder för utveckling och lärande som är förknippade med utvecklingsstörning
- känner till de vanligaste tilläggshandikappen och sjukdomarna som är förknippade med utvecklingsstörningar
- känner till pedagogiska och medicinska utvärderingsmetoder
- har bekantat sig med utvärderingsblanketter samt kan använda utvärderingsmetoder som utgångspunkt för fostran och rehabilitering i sitt eget arbete
- använder ändamålsenliga informations- och kommunikationsmetoder då hon/han arbetar med en utvecklingsstörd klient

Att delta i habilitering:

Examinanden

- känner till principerna för uppgörandet av olika slags individuella habiliterings-, undervisnings-, framtids- och serviceplaner
- känner till principerna för uppgörandet av en individuell plan för hur undervisningen skall anordnas
- känner till de olika aktörernas roll i hela processen då planer uppgörs och genomförs
- kan bedöma skolgångsbitrådets roll i processen då olika planer uppgörs, genomförs och utvärderas
- kan bedöma sina egna påverkningsmöjligheter vid stöd av klientens habilitering

Att handleda vid inläring:

Examinanden

- känner till verksamhetsmiljöerna i en utvecklingsstörd klients olika livsskeden
- deltar i uppgörandet, genomförandet och utvärderingen av en plan för barnets lärande i dagvården
- känner till träningsundervisningens mål och metoder i förskole-, grundläggande och påbyggnadsundervisningen samt i den yrkesförberedande undervisningen och i yrkesutbildningen

	<ul style="list-style-type: none"> • deltar i uppgörandet av individuell plan för hur undervisningen skall anordnas • känner till metoder för sysselsättning av klient i behov av stöd • känner till möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion med tanke på utvecklingsstörda • kan använda metoder som stöder klientens självständighet med beaktande av hans/hennes utvecklingsnivå. <p>Yrkesövergripande samarbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till ekokulturellt synsätt och tillägnar sig det som grund för sin egen verksamhet • kan handleda vårdnadshavarna i att använda olika tjänster • känner till aktörsnätverket som arbetar med klienten samt sin egen roll i det.
<p>Examinanden känner till särdrag som är förknippade med autistiskt syndrom och kan handleda och stödja en klient med autistiskt beteende i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Att arbeta med en klient med autistiskt beteende: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till skedena i helhetsutvecklingen och förstår hur autism inverkar på klienternas utveckling • känner till uttrycksformer för autistiskt beteende • känner till andra hinder för utveckling och lärande samt de vanligaste tilläggshandikappen och sjukdomarna som är förknippade med autism • känner till medicinska utvärderingsmetoder • känner till pedagogiska utvärderingsmetoder • har bekantat sig med utvärderingsblanketter samt kan använda utvärderingsmetoder som utgångspunkt för fostran och habilitering i sitt eget arbete • använder ändamålsenliga kommunikationsmetoder då hon/han arbetar med en autistisk klient <p>Att delta i habilitering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till principerna för uppgörande av olika slags individuella planer för habilitering, fostran och service samt framtidsplaner

- känner till principerna för uppgörandet av en individuell plan för hur undervisningen skall anordnas
- känner till de olika aktörernas roll i hela processen vid uppgörandet och genomförandet av planer
- kan bedöma skolgångsbitrådets roll i processen för uppgörandet, genomförandet och utvärderingen av olika planer
- kan bedöma sina egna påverkningsmöjligheter vid stöd av klientens habilitering
- känner till principer för kognitiva och behavioristiska terapimetoder och kan använda åtminstone en av dem
- känner till andra habiliteringsmetoder och kan använda åtminstone en metod.
- kan bedöma skolgångsbitrådets roll i processen då olika planer uppgörs, genomförs och utvärderas
- kan bedöma sina egna påverkningsmöjligheter vid stöd av klientens habilitering

Att handleda vid inläring:

Examinanden

- känner till verksamhetsmiljöerna som klient med autistiskt beteende lever i
- deltar i uppgörandet, genomförandet och utvärderingen av en plan för barnets lärande för klienten i dagvården
- känner till autismundervisningens mål och metoder i förskole-, grundläggande och påbyggnadsundervisningen samt i den yrkesförberedande undervisningen och i yrkesutbildningen
- känner till metoder för sysselsättning av klient i behov av stöd
- känner till möjligheterna och utmaningarna med integrering och inklusion med tanke på klienter med autistiskt beteende
- kan använda metoder som stöder klientens självständighet med beaktande av klientens utvecklingsnivå.

Yrkesövergripande samarbete:

Examinanden

- känner till ekokulturellt synsätt och tillägnar sig den som grund för sin egen verksamhet

	<ul style="list-style-type: none"> • kan handleda vårdnadshavarna i att använda olika tjänster • känner till aktörsnätverket som arbetar med klienten och sin egen uppgift i den.
<p>Examinanden känner till särdrag som är förknippade med rörelsehandikapp och kan handleda och stödja en rörelsehandikappad klient i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Att arbeta med en rörelsehandikappad klient: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till faktorer som orsakar rörelsehandikapp • känner till hur hinder vid rörelsehandikapp inverkar på inlärningsförutsättningarna och kan arbeta i syfte att minska dessa hinder • kan använda de hjälpmedel som klienten behöver och handleda andra i att använda dem • använder ändamålsenliga kommunikationsmetoder då hon/han arbetar med en klient. <p>Att delta i rehabilitering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av rehabilitering vid stödjandet av klienten • känner till rehabiliteringsmetoder för rörelsehandikappade och kan använda dem enligt sakkunnigas anvisningar. <p>Att handleda vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoderna för handledning vid inläring samt kan använda hjälpmedel för inläring som motsvarar klientens behov • stöder klientens inläring genom att använda rätta metoder enligt sakkunnigas anvisningar i syfte att minska de problem som handikappet orsakar. <p>Yrkesövergripande samarbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till eko-kulturellt synsätt och tillägnar sig det som grund för sin egen verksamhet • kan handleda vårdnadshavarna i att använda olika tjänster • känner till aktörsnätverket som arbetar med klienten och sin egen uppgift i den.

<p>Examinanden känner till särdrag som är förknippade med hörselskada och kan handleda och stödja en hörselskadad klient i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Att arbeta med en klient med hörselskada: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika former av hörselskador • använder ändamålsenliga kommunikationsmetoder då hon/han arbetar med en hörselskadad klient <p>Att delta i rehabilitering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av rehabilitering och rehabiliteringshandledning vid stöd av klient och kan använda de hjälpmedel som klienten behöver samt kan handleda andra i att använda dem • känner till rehabiliteringsmetoder som främjar inläring hos klienter med hörselskada och kan använda dem enligt sakkunnigas anvisningar. <p>Att handleda vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoderna för handledning av en klient med hörselskada vid inläring som motsvarar klientens behov • stöder klientens inläring genom att använda rätta metoder enligt sakkunnigas anvisningar i syfte att minska de problem som hörselskadan orsakar • kan handleda andra i att använda metoderna. <p>Yrkesövergripande samarbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till eko-kulturellt synsätt och tillägnar sig det som grund för sin egen verksamhet • kan handleda vårdnadshavarna i att använda olika tjänster • känner till aktörsnätverket som arbetar med klienten och sin egen uppgift i den.
<p>Examinanden känner till särdrag som är förknippade med synskada och kan handleda och stödja en synskadad klient i samarbete med sakkunniga.</p>	<p>Att arbeta med en klient med synskada: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika orsaker till och former av synskada • använder ändamålsenliga kommunikationsmetoder då hon/han arbetar med en synskadad klient

	<p>Att delta i rehabilitering: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår betydelsen av rehabilitering vid stödandet av klienten och kan använda de hjälpmedel som klienten behöver samt kan handleda andra i att använda dem • känner till rehabiliteringsmetoder som främjar inläring hos klienter med synskada och kan använda dem enligt sakkunnigas anvisningar. <p>Att handleda vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar metoderna för handledning av en klient med synskada vid inläring som motsvarar klientens behov • stöder klientens inläring genom att använda rätta metoder enligt sakkunnigas anvisningar i syfte att minska de problem som synskadan orsakar • kan handleda andra i att använda metoderna. <p>Att handleda en dövblind klient vid inläring: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till hur dövblindhet definieras och förstår betydelsen av rehabilitering och undervisning i arbetet som assistent för dessa klienter • kan skaffa de kunskaper som behövs i arbetet som assistent för en dövblind klient. <p>Yrkesövergripande samarbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till eko-kulturellt synsätt och tillägnar sig den som grund för sin egen verksamhet • kan handleda vårdnadshavarna i att använda olika tjänster • känner till aktörsnätverket som arbetar med klienten och sin egen uppgift i den.
Examinanden följer yrkesetiska principer.	<p>Att följa etiska principer: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de etiska principerna som styr skolgångsbitrådets arbete och kan motivera sin egen verksamhet och sina etiska beslut.

<p>Examinanden använder moralisk omdömesförmåga i sina beslut.</p> <p>Examinanden kan identifiera sina egna känslor, ge uttryck för dem på ett sakligt sätt och utveckla sin emotionella kompetens.</p>	<p>Moralisk omdömesförmåga: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera följderna av sina beslut ur olika synvinklar (t.ex. för sig själv, klienten, vårdnadshavarna, arbetsgemenskapen). <p>Att hantera känslor: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan analysera sina egna känslor och hantera sina känslotillstånd samt behärskar sina känslor i interaktiva situationer • identifierar sina egna gränser och resurser samt utvecklar sin självkännetdom.
<p>Examinanden kan utvärdera sitt eget arbete och sina arbetsätt samt behovet att utveckla dem.</p>	<p>Att utvärdera och utveckla sitt eget arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera kvaliteten i sitt eget arbete • bedömer realistiskt sina egna starka sidor och utmaningarna i yrkesmässig utveckling • kan bedöma situationer och kan handla flexibelt i föränderliga situationer • skaffar sig behövlig ny information, t.ex. då klient eller klienter byts • följer med och utnyttjar den utveckling som sker inom branschen • känner till de samarbetssektorer som kan handleda assistenter som arbetar med hörsel- och synskadade samt dövblinda klienter.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten i examensdelen påvisas och bedöms i en sådan arbets- och verksamhetsmiljö där skolgångsbiträden arbetar med klienter som behöver särskilt stöd. Vid behov kompletteras yrkesprovet på de sätt som anges i planen för anordnande av yrkesprov som examenskommissionen godkänt.

Bedömningen sker i samarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En central del i bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna dokumenteras och examinanden får feedback för sina prestationer efter bedömningen.

6 § Att delta i handledningen av morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden känner till det centrala innehållet i de bestämmelser som styr morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever.</p> <p>Examinanden kan samarbeta med olika anordnare av morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever</p>	<p>Kännedom om morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till målen i grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever (UBS 5/011/2004) • känner till övriga lagar och förordningar om verksamheten • känner till de centrala principerna i verksamhetsplanen för morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever i den egna kommunen • känner till olika aktörer som anordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever och klarlägger deras verksamhetsprinciper och värdegrund • förstår att verksamheten stöder hemmets och skolans fostrande arbete samt känslolivets utveckling hos barn samt barnens etiska växande. <p>Samarbete med anordnare av morgon- och eftermiddagsverksamhet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till olika former för anordnande av morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever • känner till olika anordnare av morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever • fungerar enligt sin egen arbetsbeskrivning, sitt ansvarsområde och sina uppgifter • kan mångsidigt utnyttja kunnandet hos dem som deltar i verksamheten.
<p>Examinanden kan planera och genomföra verksamhet som utgår från barnens behov.</p>	<p>Att utgå från barnens behov: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar reda på barnens starka sidor och intressen samt beaktar dem då verksamheten planeras • tar barnen med i planeringen av verksamheten.

Examinanden kan se till att verksamheten för barnen är mångsidig och miljön stimulerande.

Examinanden kan planera, genomföra och utvärdera handledda fysiska aktiviteter.

Examinanden kan planera, genomföra och utvärdera verksamhet i konstfostran där barnen får uttrycka sig.

Att erbjuda verksamhet och en stimulerande miljö:

Examinanden

- känner till den egna regionens utbud av fritidssysselsättningar och stimulerande verksamhet
- utnyttjar i sin verksamhet den egna regionens utbud av kultur och fritidssysselsättningar, övrigt kunnande samt kan söka information
- informerar barnen om hobbyverksamhet.

Att handleda fysiska aktiviteter:

Examinanden

- förstår betydelsen av mångsidig motion för barnets växande och utveckling
- känner till grundövningarna i fysisk fostran
- kan planera, genomföra och utvärdera korta motionstunder som främjar barnets kännedom om sin egen kropp samt inläringen av grundövningarna och hur de kombineras
- kan utveckla och variera för barn lämpliga lekar, spel och motionsformer där barnen får uttrycka sig
- använder på ett mångsidigt sätt redskap och olika miljöer som lämpar sig för motion
- stöder barnens spontana fysiska aktiviteter
- uppmuntrar barnen att känna glädje över sina egna framsteg och prestationer
- hjälper barnen att identifiera sina egna starka sidor och intressen samt hjälper dem att utvecklas i dessa
- söker aktivt kunskap och färdigheter av sakkunniga i syfte att utveckla sin egen kompetens.

Att handleda konstnärlig verksamhet:

Examinanden

- förstår betydelsen av mångsidig konstnärlig verksamhet för barnets växande och utveckling
- känner till olika metoder och tekniker för uttryck genom musik, bilder, handarbete, språk och drama
- kan planera, genomföra och utvärdera aktivitetspass där barnen får uttrycka sig på olika sätt samt beaktar barngruppens kulturella bakgrund
- uppmuntrar barnen att känna glädje över sina

	<p>egna framsteg och prestationer</p> <ul style="list-style-type: none"> • hjälper barnen att identifiera sina egna starka sidor och intressen samt hjälper dem att utvecklas i dessa • söker aktivt kunskap och färdigheter av sakkunniga i syfte att utveckla sin egen kompetens.
<p>Examinanden kan planera, genomföra och utvärdera verksamhet i anslutning till vardagliga sysslor och sysslor som kräver färdighet i att arbeta med händerna.</p>	<p>Att handleda i dagliga sysslor och sysslor som kräver färdighet i att arbeta med händerna:</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förstår vad det betyder för barnets växande och utveckling att klara sig i vardagliga sysslor och sysslor som kräver färdighet i att arbeta med händerna • känner till metoder för att handleda vardagliga sysslor • handleder barnen att sköta om miljön, lokaliteterna och sakerna • handleder barnen så att måltidsstunderna blir trivsamma och lugna • uppmuntrar barnen till delaktighet och interaktion • hjälper barnen att identifiera och utveckla sina egna starka sidor och intressen samt hjälper dem att utvecklas i dessa • söker aktivt kunskap och färdigheter av sakkunniga i syfte att utveckla sin egen kompetens.
<p>Examinanden kan stödja utvecklingen av barnets positiva självuppfattning, självkänsla och sociala utveckling</p>	<p>Att stödja barnets självuppfattning, självkänsla och sociala utveckling:</p> <p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • stöder utvecklingen av barnets positiva självuppfattning och självkänsla • kan behandla olika värderingar och livsfrågor med barnen • kan på ett uppmuntrande sätt handleda barnen i att lösa konflikter • handleder barnen i att ta hänsyn till andra och att förstå de följder som ens eget beteende leder till • handlar konsekvent i syfte att upprätthålla jämlikhet mellan barnen.

<p>Examinanden kan fungera med barn med olika kulturell bakgrund och är medveten om utmaningarna och rikedomerna med kulturell mångfald i morgon- och eftermiddagsverksamheten.</p> <p>Examinanden kan beakta behoven hos barn i behov av särskilt stöd och specialundervisning i morgon- och eftermiddagsverksamheten.</p> <p>Examinanden förstår de centrala riskfaktorer som kan leda till utslagning och kan samarbeta med sakkunniga i syfte att förebygga dessa.</p>	<p>Kulturell bakgrund: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar barnets individuella situation och bakgrund • beaktar kulturella skillnader och skillnader i levnadssätt • beaktar invandrarbarnen i morgon- och eftermiddagsverksamheten och stöder deras anpassning i gruppen • samarbetar med personer som har olika bakgrund och olika erfarenheter. <p>Barn i behov av särskilt stöd och specialundervisning: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är medveten om möjligheterna och gränserna i arbetet med barn i behov av särskilt stöd • kan i verksamheten beakta barnens olikhet och unika egenart • kan stödja barn i behov av stöd i att upptäcka sina resurser • förstår utmaningarna och möjligheterna och med integrering och inklusion i handledningsverksamheten. <p>Att förebygga utslagning: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till komplexiteten i utslagningsfenomenet • känner till betydelsen av skolgångsrelaterade riskfaktorer såsom inlärningssvårigheter, mobbning, skolfobi, skolleda som kan leda till utslagning • handleder barngruppen att beakta och stödja andra • uppmuntrar barnet att vara en aktiv medlem i gruppen • samarbetar med skolan och vårdnadshavarna i syfte att förebygga utslagning • kan vid behov kontakta sakkunniga.
<p>Examinanden kan skapa en trygg och hälsofrämjande verksamhetsmiljö.</p>	<p>Att skapa en trygg verksamhetsmiljö: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de faktorer som inverkar på tryggheten i verksamheten • kan använda utrymmena flexibelt och förnuftigt med tanke på verksamheten • kan sköta om utrymmena, redskapen och materialen på ett ändamålsenligt sätt.

	<p>En hälsofrämjande verksamhetsmiljö: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan tillämpa sina kunskaper i stödandet av barnens hälsa i planeringen och handledningen av verksamheten • beaktar i sin verksamhet barnens allergier och övriga specialbehov • förstår att hans/hennes eget exempel inverkar på utvecklingen av sunna levnadssätt hos barnen och fungerar som modell för sunna levnadssätt för barnen.
<p>Examinanden kan arbeta som personlig assistent i morgon- och eftermiddagsverksamheten.</p> <p>Examinanden kan arbeta som gruppassistenta i morgon- och eftermiddagsverksamheten.</p>	<p>Att arbeta som personlig assistent: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till kraven som ställs vid arbetet som personlig assistent och kan fungera i yrkesmässig interaktion med sin klient • känner till sin klients specialbehov • arbetar i syfte att stödja klientens integrering i gruppen samt utvecklingen av hans/hennes självständighet och egen aktivitet • håller aktivt kontakt med skolans personal och barnets vårdnadshavare. <p>Att arbeta som gruppassistenta: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till basfakta om gruppdynamik • har basfärdigheter i att assistera en grupp • arbetar i syfte att främja integrering i den egna gruppen • håller aktivt kontakt med skolans personal och barnets vårdnadshavare. • kan fungera konstruktivt som medlem i arbetsgruppen.
<p>Examinanden har basfärdigheter i att handleda grupper i morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever.</p> <p>Examinanden kan bedöma situationer i gruppen och handla enligt dem.</p>	<p>Didaktisk verksamhet: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan använda sina färdigheter i att handleda grupper och enskilda i olika aktiviteter • kan konkretisera sina egna kunskaper och färdigheter vid handledning av barn <p>Att handla enligt situationen: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan beakta gruppens behov och situationen i gruppen • kan ändra uppgjorda planer enligt föränderliga situationer.

<p>Examinanden följer yrkesetiska principer.</p> <p>Examinanden använder moralisk omdömesförmåga i sina beslut.</p> <p>Examinanden kan identifiera sina egna känslor, ge uttryck för dem på ett sakligt sätt och utveckla sin emotionella kompetens.</p>	<p>Att följa etiska principer: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till de etiska principerna som styr skolgångsbitrådets arbete och kan motivera sin egen verksamhet och sina yrkesetiska beslut. <p>Moralisk omdömesförmåga: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan motivera följderna av sina beslut ur olika synvinklar (t.ex. för sig själv, klienten, vårdnadshavarna, arbetsgemenskapen). <p>Att hantera känslor: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan analysera sina egna känslor, hantera sina känslotillstånd och behärska sina känslor i interaktiva situationer • identifierar sina egna gränser och resurser samt utvecklar sin självkänedom.
<p>Examinanden kan utvärdera sitt eget arbete, sina arbetssätt samt behovet att utveckla dem.</p> <p>Examinanden kan utvärdera sin egen verksamhet i att skapa en trygg och accepterande atmosfär.</p>	<p>Att utvärdera och utveckla sitt eget arbete: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera kvaliteten i sitt eget arbete • bedömer realistiskt sina egna starka sidor och utmaningarna i sin yrkesmässiga utveckling • kan bedöma situationer och kan handla flexibelt i föränderliga situationer • skaffar sig behövlig ny information, t.ex. då klienten eller klienter byts • följer med och utnyttjar den utveckling som sker inom branschen. <p>Att skapa en trygg och accepterande atmosfär: Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan utvärdera sin egen verksamhet i att skapa en trygg och godkännande atmosfär • förhåller sig sakligt till feedback.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten i examensdelen påvisas och bedöms i en sådan arbets- och verksamhetsmiljö där morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever anordnas. Vid behov kompletteras yrkesprovet på de sätt som anges i planen för anordnande av yrkesprov som examenskommissionen godkänt.

Bedömningen sker i samarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En central del i bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna dokumenteras och examinanden får feedback för sina prestationer efter bedömningen.

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden kan bedöma sina personliga möjligheter och sin beredskap att eventuellt arbeta som företagare i branschen.</p>	<p>Att bedöma sin egna förutsättningar att arbeta som företagare Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet vilka personliga färdigheter som stödjer en framgångsrik företagsverksamhet och kan från denna utgångspunkt bedöma sina egna förutsättningar att arbeta som företagare • kan under handledning av sakkunniga göra upp en utvecklingsplan i syfte att utveckla sina färdigheter att arbeta som företagare.
<p>Examinanden kan analysera branschen och bedöma de möjligheter och risker det innebär att starta och utveckla ett företag inom branschen.</p>	<p>Utredning av verksamhetsförutsättningarna för företaget Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • har bekantat sig med branschen så att han/hon kan analysera dess framtidsutsikter och utveckling samt bedöma marknadsläget med tanke på möjligheterna att starta ett eget företag • kan analysera sitt eget eventuella företags verksamhetsresultat och lönsamhet, dvs. om företaget kan försörja honom/henne • kan analysera företagsverksamhet med tanke på företagarens ansvar och skyldigheter • kan analysera företagsverksamhet också ur arbetsgivarens synvinkel.
<p>Examinanden känner till olika metoder och former för att starta företagsverksamhet och kan utveckla en grov affärsidé för ett eget företag.</p>	<p>Att bygga upp en affärsidé Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan jämföra alternativa metoder att inleda företagsverksamhet och kan diskutera med sakkunniga om lämpliga alternativ för sin egen eventuella företagsverksamhet • kan tillsammans med sakkunniga utveckla en grov affärsidé för sitt företag och vet vilka ekonomiska, produktionsmässiga och psykiska resurser inledandet av en eventuell företagsverksamhet kräver • kan tillsammans med sakkunniga bedöma sin företagsidé och dess möjligheter att lyckas.
<p>Examinanden kan skapa kundkontakter och nätverk.</p>	<p>Att skapa kundkontakter och nätverk Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan överväga olika alternativ och i mån av möjlighet bygga upp kundrelationer och nätverk som är viktiga för kontinuiteten i

	<p>företagsverksamheten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan med hjälp av sakkunnigtjänster skissera upp avtal som kan ingås med ovannämnda nätverkspartner.
<p>Examinanden kan arbeta enligt de viktigaste ekonomiska principerna för företagsverksamhet.</p>	<p>Ekonomisk verksamhet Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan välja olika åtgärder som påverkar företagets lönsamhet och prissätta tjänster också med beaktande av marknadsfaktorer • kan tolka företagets bokslut bl.a. med avseende på kapital, förmögenhet, likviditet och resultat samt kan överväga olika utvecklingsmöjligheter för företagets lönsamhet vid behov i samarbete med sakkunniga • kan tillsammans med sakkunniga göra upp en grov resultatprognos för sitt företag och kan skaffa sig de sakkunnigtjänster som behövs för att lösa beskattningsfrågor.
<p>Examinanden kan använda sakkunnigtjänster.</p>	<p>Användning av sakkunnigtjänster Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan vid etablerandet av företaget och i olika verksamhetskedan söka behövlig information och sakkunnigtjänster.

c) Olika sätt att påvisa yrkesskicklighet

Yrkeshärdigheten i examensdelen Företagsamhet påvisas genom att examinandena uppgör en preliminär affärsidé för ett eget företag. Denna kompletteras med utredningar, skriftliga alster och kalkyler som kartlägger verksamhetsförutsättningarna och -riskerna. I yrkesprovet ingår också examinandens verksamhet under ovan nämnda process. Verksamheten dokumenteras och i dokumenten bifogas en bedömning som gjorts av representanter för arbetslivet. Examinanden gör också en personlig bedömning och utvecklingsplan över sina egna möjligheter och sin beredskap att arbeta som företagare. Yrkesprovet fördjupas med ett utvärderingssamtal i vilket preciseras den blivande företagarens förmåga att arbeta som företagare och förutsättningar att fatta beslut om att eventuellt inleda företagsverksamhet.

Bedömningen sker i samarbete mellan representanter för arbetsgivaren, arbetstagaren och utbildningsanordnaren. En central del i bedömningen utgörs av examinandens självvärdering. De bedömda prestationerna dokumenteras och examinandena får feedback för sina prestationer efter bedömningen.

BILAGA

Specialyrkesexamen för skolgångsbiträde – beskrivning av yrkesområdet och yrkesskickligheten

Beskrivning av yrkesområdet

Specialyrkesexamen för skolgångsbiträde ger färdighet att arbeta med uppgifter som kräver specialkompetens inom det egna yrkesområdet, att handleda klienter vid inläring och stödja deras funktionsförmåga. Utgångspunkten i arbetet är Finlands grundlag som ger medborgarna rätt till likställdhet. Medborgarna har rätt till skolgång, studier, samhällelig och social delaktighet samt de stödtjänster som behövs för att genomföra dessa.

De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde arbetar såväl inom undervisningssektorn som inom social- och hälsovårdssektorerna i verksamhet som gäller fostran, inläring, vård och rehabilitering av klienter i olika åldrar. De har beredskap att arbeta som koordinator, som handledare vid introduktion i arbetet samt som arbetsplatshandledare och kan planera verksamheten som medlem i ett yrkesövergripande team. De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde är efter genomgången examinatorutbildning behöriga att utvärdera yrkesprov för yrkes- och specialyrkesexamen för skolgångsbiträde.

De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde kan använda sakkunnignätverk och andra sakkunniga utgående från klientens eller klienternas behov i syfte att utveckla sin egen yrkesskicklighet. De kan tillämpa olika arbetsmodeller, t.ex. teamarbete och arbete i par.

Beskrivning av yrkesskickligheten

De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde arbetar utgående från etiskt hållbara värderingar och principer som man tillägnat sig. De arbetar individcentrerat så att klienten med sin närmaste krets blir hörd i alla situationer. I arbetet betonas samarbetsförmåga och interaktiv kompetens, med klientens växande, inläring samt socialt välbefinnande som mål. Att stödja klientens funktionsförmåga i olika verksamhetsmiljöer förutsätter flexibilitet, kreativitet, organisationsförmåga, anpassning till föränderliga situationer och iakttagande av tystnadsplikt. De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde är flexibla och har förmåga att fungera i mångsidiga och snabbt föränderliga arbetsuppgifter.

De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde kan uttrycka sig tydligt och mångsidigt och känner till de centrala begreppen i yrket. De kan använda olika uttrycksmedel och sin personlighet som redskap vid kommunikation och informationsförmedling. De har didaktisk kompetens och vet hur olika läromedel och hjälpmedel kan utnyttjas. De har sådan färdighet att arbeta med händerna som behövs i arbetet, känner till och kan utnyttja datatekniska tillämpningar som kan användas som hjälpmedel samt kan skaffa behövlig tilläggsinformation och handleda andra i deras användning.

De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde har personlig styrka att arbeta inriktat inom några av följande områden: allmän undervisning, individualiserad undervisning, undervisning av klienter med olika former av inläringssvårigheter samt undervisning av utvecklingsstörda, rörelsehandikappade eller syn- och hörselskadade

klienter eller klienter med autistiskt beteende. De kan arbeta i verksamhetsmiljöer inom småbarnsfostran och förskoleundervisning, den grundläggande utbildningen och påbygg-nadsundervisningen, inom utbildning på andra stadiet och vuxenutbildning eller i fritids-verksamhet.

De som har avlagt specialyrkesexamen för skolgångsbiträde kan motivera sina beslut och avgöranden i sitt arbete. De kan utvärdera sitt arbete kritiskt. De har beredskap att ta emot handledning och utvärdering av arbetskamrater inom den egna yrkeskåren som stöd i sitt eget arbete. I syfte att utveckla arbetskvaliteten stärks de i sin vilja och förmåga att kontinuerligt utvärdera sin egen verksamhet, utveckla sig själv och sitt eget arbete samt sin interna företagsamhet.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/försäljning
Pb 380 (Hagnäsgatan 2)
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
E-post: myynti@oph.fi
Internet: www.oph.fi/svenska/bokhandel